

Rait Kuuse
Asekantsler
Justiits- ja digiministeerium
rait.kuuse@justdigi.ee

Teie: 12.06.2025 nr 11-8/4638-2
Meie: 21.07.2025 nr 1-4/39_2025

Soolise diskrimineerimise kahtlus vanglate kodukorras

Lp Rait Kuuse,

Tänan Teid selgituste eest (teie 12.06.2025 kiri 11-8/4638-2) nais- ja meesvangide võrdse kohtlemise küsimuse osas seoses juuksevärvi lubamisega ainult naissoost kinnipeetavatele. Siiski ei saa ma nõustuda kõigi Teie antud põhjendustega nais- ja meesvangide erineva kohtlemise osas. Viitate õiguskantsleri 18.01.2017 Tallinna Vanglale saadetud soovitusel nr 7-4/170011/1700238. Märkite, et oma soovitusel viitas õiguskantsler, et naissoost kinnipeetavate eriliste vajaduste rahuldamist vangla poolt ei tohiks pidada diskrimineerivaks meeste suhtes. Õiguskantsler andis hinnangu küsimusele, kas naissoost kinnipeetavatele kohaldatud piirang kasutada vanglasse kaasa toodud kosmeetikat ning soetada vangla poest juuksevärvi, on seotud julgeolekuohtudega, pidades kosmeetikat luksusesemeks, mida on raske läbi otsida ja mis võib kergelt puruneda.

Õiguskantsleri seisukoht oli, et niisugune Tallinna Vangla praktika ei ole kooskõlas inimväärikuse põhimõttega ning vangistusseaduse (VangS) sätestatud eesmärgiga suunata kinnipeetav õiguskuulekale tee. Seega ei andnud õiguskantsler hinnangut sellele, kas ka meesvangil on inimväärikusest tulenevalt õigus omada või kasutada juuksevärvi. Vaatamata sellele, et õiguskantsleri soovitus sisaldab lauset, et naiskinnipeetavate eriliste vajaduste arvestamist ei tohiks pidada diskrimineerivaks meeste suhtes, olen seisukohal, et seda lauset ei tohiks tõlgendada selliselt, et meestele võib kehtestada piirangu juuksevärvi lubamise suhtes. Õiguskantsleri soovitusel on see lause seotud naissoost kinnipeetavate erilisi vajadusi käsitletavate rahvusvahelise õigusega sätestatud põhimõtetega.

Kosmeetika ja/või juuksevärvi kasutamine ei ole vaid naiste eriline vajadus. Paljud mehed kasutavad erinevaid enesehoolitsuse ning ilutooteid, sealhulgas juuksevärvi. Euroopa keemiatööstuse esindusorganisatsioonide andmetel värvib regulaarselt juukseid kuni 10 % Euroopa meestest¹. Seda eelkõige hallide juuste katmise eesmärgi. Samuti tuleb tähele panna, et juuste ja habeme värvimine võib olla oluline kultuuriliselt. Nii näiteks peetakse teatud moslemi kultuurides habeme värvimist (eelkõige hennaga) tähtsaks.

Seega puudub objektiivne põhjendus, miks meeste puhul ei ole juuste- ja habeme võimalik värvimine seotud nende enesehinnangu taastamisega ja eneseaustuse arendamisega, aga naiste puhul on. Leian, et juuksevärvi kasutamine ei saa olla erivajadus sõltuvalt isiku soost.

Teie selgitused, mis viitavad erinevatele rahvusvahelistele õigusaktidele, mis sätestavad naissoost kinnipeetavate suhtes erineva kohtlemise tulenevalt nende erivajadustest, ei anna põhjendust, miks juuste värvimine on naiste erivajadus. Viidatud rahvusvaheliste õigusaktide sisu kohaselt rõhutatakse erivajadusena hügieeni ja tervishoidu, kontaktide säilimist välismaailmaga, ohutust, rehabilitatsiooni, naiste füüsilist, kutsealast, sotsiaalset ja psühholoogilist vajadust. Juuste värvimine ei ole hügieeniga seotud vajadus, vaid n.ö iluhoolitus, mis muudab juuste välimust, kuid ei ole vajalik tervise või puhtuse tagamiseks. Kindlasti aga võib juuste värvimine parandada inimese enesetunnet ja enesekindlust, mis võib taastada isiku enesehinnangut ja arendada eneseaustust. Sellest tulenevalt, nagu eelpool märgitud, on juuste või habeme värvimine ka meeste seas levinud. Selle tegevuse mõjudes inimesele ei ole teada soolisi erinevusi.

Selgitate, et juuksevärvi omamine meesvangi poolt võib tuleneda otseselt vangla julgeolekukaalutlustest, vanglale teadaolevalt püüavad kättesaadavaid aineid ja kemikaale mittesihotstarbeliselt kasutada eeskätt just meessoost kinnipeetavad. Seetõttu on põhjendatud juuksevärvi mittelubamine just meesvangidel. Pean põhjendatuks julgeolekukaalutlustel teatud ainete ja kemikaalide mittelubamist, kuid ei nõustu sellega, et iga juuksevärv niisugust ohtu luua saaks, kuna on

¹ Vt [Europe Hair Colorants Market - Brands, Companies, Size, Share & Industry Analysis](#)

võimalik ju piirata juuksevärvi kasutust läbi selle, et lubatud on vaid ainult teatud nõuetele vastav juuksevärv, mis ei sisalda võimalikke ohtlikke kemikaale või et seda saab kasutada vaid juuksur.

Ka meeskinnipeetavate suhtes kehtib õigus inimväärikusele. Seega ka meesvangide suhtes kehtib samas õiguskantsleri soovitusel toodud põhimõte, et „vanglal tuleb kinnipeetavaid kohelda viisil, mis taastab nende enesehinnangut ning arendab nende eneseaustust. Eneseväärikuse säilitamine tugevdab ka rehabiliteerivates tegevustes osalemise motivatsiooni“. Analoogia alusel saab sellest põhimõttest tuletada ka meeskinnipeetavatele sarnase järeltule, mis õiguskantsler naissoost kinnipeetavate suhtes ütles: kinnipeetava (sõltumata soost) vajadustega arvestava kohtlemise positiivsed tagajärjed võivad kaalude üles võimalikke julgeolekuriske.

Ma ei saa nõustuda ka viitega subkultuursusele, et ajalooliselt on juuksevärv olnud üks eraldamise ja märgistamise vahenditest just meesvangide seas. Nagu te oma kirjas ka märgite, on see teisejärguline põhjendus. Leian, et subkultuursus ei saa olla põhjenduseks meeskinnipeetavate erinevaks kohtlemiseks võrreldes naissoost kinnipeetavatega.

Selgitate, et kuna meessoost kinnipeetavatele on tagatud kõik vajalikud õiguskaitsevahendid juhuks, kui nad leiavad, et nende õigusi on rikutud ning teile teadaolevate andmete põhjal ei ole juuksevärvi näol tegemist tootega, mida meeskinnipeetavad laialdaselt sooviksid kasutada, siis ei ole põhjendatud vastava muudatuse tegemine vanglate kodukordadesse. Oma 1-4/26_2025 kirjas selgitasin, et soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik jälgib soolise võrdõiguslikkuse seaduse ja võrdse kohtlemise seaduse nõuete täitmist ning teeb ettepanekuid valitsusasutustele õigusaktide muutmise osas. Seega ei ole diskrimineerimise küsimus seotud vaid konkreetse juhtumiga või sõltuda juhtumite paljususest, vaid Eesti õigusaktid ning haldusorganite ja isikute tegevus peab olema selline, et see vastaks võrdse kohtlemise põhimõtetele.

Olen seisukohal, et teie esitatud põhjendused nais- ja meeskinnipeetavate erinevaks kohtlemiseks juuksevärvi lubamisel ei ole niisugusteks

õigustavateks asjaoludeks, mis võimaldaks võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt kohelda meeskinnipeetavaid erinevalt naissoost kinnipeetavatest. Sellest tulenevalt palun teha vastavad muudatused vanglate kodukordades ja teistes õigusaktides, mis seda küsimust reguleerivad.

Lugupidamisega,

Christian Veske

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik

Lisaadressaat: Õiguskantsler info@oiguskantsler.ee